

**ZAKLJUČCI SA IX SAVJETOVANJE IZ GRAĐANSKE OBLASTI
U BOSNI I HERCEGOVINI
JAHORINA, 15.-18. OKTOBAR 2014. GODINE**

BROJ: 169/14

DATUM: 18. 10.2014. godine

Stvarno pravo

- Institut zaštite državine kao faktičke vlasti na stvari i dalje je egzistira kao neophodan institut, nakon radikalne promjene svojinskih režima u Zakonu o stvarnim pravima („Službeni glasnik Republike Srpske”, broj: 124/08, 58/09 i 95/11), pa u postupcima sudske zaštite postoji potreba i daljnjeg pravila po kojem u izreci sudske odluke treba da se utvrdi čin smetanja državine, kao relevantnih pravnih činjenica (deklaratorni element) koji imaju svoj značaj u postupcima izvršenja sudskih rješenja, kao i u budućem ponovljenim smetanjima posjeda kada ranija odluka ima snagu izvršnog naslova.

Obligaciono pravo

Poštivanje dostojanstva ljudske ličnosti predstavlja jedno o temeljnih vrijednosti savremene civilizacije prava ličnosti. U našem pravnom sistemu ta prava su uzdignuta u stepen Ustavnom garantovanih čovjekovih prava i sloboda. Međutim, ukoliko bi ustavne odredbe bile jedini oslonac za zaštitu prava ličnosti, na sudovima bi bio prevelik teret, što bi moglo dovesti u pitanje smisao i vrijednost ustavnih garancija datih ovim pravima. Ta prava su po svojoj prirodi nematerijalna prava, te bi u predstojećoj reformi obligacionog prava, trebalo pristupiti sa aspekta objektivne koncepcije nematerijalne štete kao povreda prava ličnosti, što bi doprinijelo da ova šteta u praksi dobije karakter koji joj doista i pripada.

Akt nasilja i terora, demonstracije i manifestacije, bez motiva iz koje su preduzeti odavno su postali dio naše svakodnevnice. Stoga postoji nužnost da u reformi obligacionog prava zakonodavac, de lege ferenda, učini značajne intervencije kako bi se pružila mogućnost obeštećenja svima onima koji stradaju kao nedužne žrtve i pojedinačnog akta nasilja, kojim je ugrožen osjećaj lične sigurnosti građana, te u tom cilju osnivati i odgovarajuće fondove za naknadu ovakvih šteta.

- Pitanje naknade štete zbog neosnovanog lišenja slobode, a koja je rezultat oslobađajućih presuda pred Haškim sudom treba posmatrati kroz prizmu dobrovoljnog odricanja od dijela suvereniteta svih država članica Ujedinjenih nacija. Haški tribunal je supstitit za domaće sudove i pravna dejstva presuda toga suda daleko prevazilaze dejstvo odluka bilo kojeg drugog stranog suda, odnosno imaju neuporedno dejstvo i u tome su izjednačene sa odlukama domaćih sudova. Upravo zbog dejstva presuda Haškog tribunala u domaćem pravnom poretku, a zbog jednakog tretmana lica koje traže naknadu štete pred domaćim sudovima, teško je braniti tezu da ove presude nemaju dejstva na prava okrivljenih koju su oslobođeni od optužbe, a proveli su određeno vrijeme u pritvoru.

Porodično pravo

- Hraniteljska porodica prema entitetskim Zakonima o socijalnoj zaštiti u BiH je definisana kao porodica koja se opredijelila da se bavi uslugama zbrinjavanja djece ili punoljetnih lica. Interese djeteta treba posmatrati kao „djetetova sreća”, to u cilju najboljeg interesa djeteta u postupcima usvajanja djece koja se nalaze u hraniteljskoj porodici treba ići ka reformi Porodičnih zakona i dati prednost hranitelju da bude usvojitelj, a samim tim treba skinuti gornju granicu godina života usvojiteljima, iz razloga što onaj ko ima ljubav prema djetetu ne mjeri se sa godinama, već iskrenim srcem.

Radno pravo

Mobing, kao patološka komunikacija na radnom mjestu, koji se u novije vrijeme prepoznaje kao izrazita prijetnja radnim odnosima, budući da negativno utiče kako na radnike, tako i na poslodavce, što zahtijeva da se u narednoj reformi radnog zakonodavstva više posveti sprječavanju zlostavljanja na radu i u vezi sa radom, kao i nametanje obaveza poslodavcu na poduzimanju nužnih preventivnih mjera u smislu izrade pravilnika i etičkih kodeksa, te potrebe edukovanja kako radnika, tako i poslodavaca i sindikata, sudija, advokata, pravnika, odnosno lica za ljudske resurse kod poslodavaca.

Procesno pravo

- Ako se u parničnom postupku pojavi ozbiljna sumnja o saglasnosti primjenjivog zakona sa Ustavom, sudovi mogu taj redovan postupak prekinuti i pred Ustavnim sudom pokrenuti postupak ocjene ustavnosti zakona u kojem ima svosjstvo predlagača, a ovo temeljem odredbe člana 397. stav 1. tačka 1. Zakona o parničnom postupku.

- Kod primjene odredbe člana 387. stav 1. Zakona o parničnom postupku, u vezi naknade troškova parničnog postupka u vidu troškova prevoza punomoćnika nužnost dosuđenja takvih troškova treba cijeliti posebno u svakom konkretnom slučaju.

- Zakoni o elektronskom poslovanju i elektronskom potpisu, iako su doneseni prije jedanaest godina nisu obezbjedili dostavljanje elektronskih dokumenata u sudskim postupcima iz razloga što nije ustanovljeno verifikovano tijelo u BiH, kod kojeg bi se vršila verifikacija kvalifikovanog elektronskog potpisa kojim se pouzdano garantuje identitet potpisnika, integritet elektronskih poruka ili dokumenata i nemogućnost naknadnog poricanja odgovornosti za njihov sadržaj, što sprečava i prijem istih u sudskim i upravnim postupcima, kako to propisuju odredbe Zakona o parničnom postupku.

Privredno pravo

- Postojeća rješenja Zakona o stečajnom postupku – prečišćeni tekst („Službeni glasnik Republike Srpske”, broj: 26/10), u odnosu na ovlaštenja skupštine povjerioca ne daju ovom organu kao najvišem organu povjerilačke autonomije u stečajnom postupku dovoljno ovlaštenja za samostalno donošenje odluka u toku stečajnog postupka, kao što je to u državama u okruženju. Ovo posebno iz razloga što su znanja učesnika postupaka u stečaju daleko veća u odnosu na prethodni period, prije donošenja Zakona o stečajnom postupku, a vođenje stečajnog postupka je kvalitetnije i ažurnije, za koje vođenje su obučeni i stečajni upravnici, te je iz tih razloga izmjenama i dopunama predmetnog zakona bilo moguće prenijeti određene poslove suda na povjerilačke organe koji su u mogućnost da preduzmu veću odgovornost za stečajni postupak, jer je to od njihovog interesa (praćenje toka stečajnog postupka, donošenje zaključaka skupštine povjerioca u hitnim slučajevima), a nasuprot tome stečajnom sudiji ostaviti ovlaštenje da odluke skupštine povjerioca ukine ukoliko utvrdi da iste nisu u interesu povjerioca, odnosno da su u suprotnosti sa Zakonom o stečajnom postupku.

- U primjeni prava konkurencije na organe javne vlasti u pravu Evropske unije javna vlast odgovara za povrede konkurencije koje učini baveći se privrednim aktivnostima, a odgovornost povrede je utvrđena članom 101. i 102. Ugovora o funkcionisanju Evropske unije, stoga država i njene teritorijalne jedinice kao javno pravni subjekti sa svojstvom pravnog lica, te privatna lica kojima je povjereno vršenje javnim ovlaštenja, mogu biti subjekti javne konkurencije i dogovarati za povrede konkurencije pred organima za zaštitu konkurencije, pod uslovom ako se na tržištu pojavljuju kao učesnici u prometu robe i usluga.

- Zakonom o registraciji poslovnih subjekata („Službeni glasnik Republike Srpske”, broj: 67/13), nisu riješene sve dileme oko što brže i efikasnije registracije poslovnih subjekata, a posebno u situaciji kada je ustanovljena dvojna registracije pred Okružnim privrednim sudovima i pred organom uprave (APIF), a što je rezultat da se kod donošenja predmetnog zakona nije adekvatno angažovala pravosudna i akademska zajednica.

Upravno pravo

Ukazano je na mogućnost da i redovni sudovi kod nas u odgovarajućim postupcima koji se vode pred njima isključe primjenu neustavnih ili nezakonitih propisa, na osnovu kojih bi inače trebali riješiti određeni spor. Ovaj model postupanja se u nauci ustavnog prava naziva ekscipijom neustavnosti i nezakonitosti. Ustavni i zakonski osnovi za ovakvo postupanje redovnih sudova u Republici Srpskoj sadržani su u članu 121. stav 3. Ustava Republike Srpske, kao i u članu 6. Zakona o sudovima Republike Srpske („Službeni glasnik Republike Srpske”, broj 37/12) te članu 70. Zakona o Ustavnom sudu Republike Srpske („Službeni glasnik Republike Srpske”, br. 104/11 i 92/12).

Autor prof. dr Milan Blagojević predložio je da se ovo savjetovanje ubuduće zove "Savjetovanje iz građanske i upravnosudske oblasti".

S poštovanjem.

PREDSJEDNIK UDRUŽENJA SUDIJA
REPUBLIKE SRPSKE

Milenko Milekić